

Tatiana Siniawska-Sujkowska
Gdańsk

ZASTOSOWANIE FUNKCJONALNO- -TEKSTOWEGO MODELU PRZEKŁADU TEKSTÓW SPECJALISTYCZNYCH (NA MATERIALE POLSKICH I ROSYJSKICH TEKSTÓW PRAWNYCH I PRAWNICZYCH)

Zarys treści: W artykule omówiono niektóre problemy przekładu tekstów prawnych i prawniczych w ramach zaproponowanego modelu przekładu tekstów specjalistycznych. Ukazano konkretne sposoby rozwiązywania problemów z uwzględnieniem takich zmiennych wspomnianego powyżej modelu jak cel przekładu, typ tekstu oraz funkcje jednostek tekstowych (określane w oparciu o wcześniej ustalone kategorie tekstowe).

Pierwszy problem terminologiczny, z którym musiałby się zmierzyć tłumacz, zawarty jest w tytule niniejszego artykułu. Otóż w polskiej literaturze przedmiotu często spotykany jest podział na język oraz teksty prawne i prawnicze – w zależności od subiektu czynności prawnych, którym mogą być ustawodawca bądź prawnicy (Jopek-Bosiacka 2006: 18–19). W rosyjskiej tradycji naukowej wykorzystuje się odpowiednio terminy *язык права* (*юридический язык*) oraz *юридические тексты*, bez wskazania na językowy czy metajęzykowy charakter czynności. Odpowiedniki można znaleźć w dalszym podziale języków i tekstów: *язык законов*, *язык судебных решений*, *язык юридической науки и экспертиз*, *язык ведомственного письменного общения* oraz *административный жаргон* (Мушцинина 2003: 24). Uogólniając, pierwsze

dwa typy wymienionych powyżej technolektów można odnieść do polskiego pojęcia „język prawny”, resztę – do „język prawniczy”. Jednak nawet zdając sobie sprawę z różnic pojęciowych, tłumacz stałby przed problemem, którym byłoby na przykład przetłumaczenie na język rosyjski tytułu przywoływanej już w tym tekście książki A. Jopek-Bosiackiej *Przekład prawny i sądowy*. Biorąc pod uwagę powyższe fakty, wersja *Юридический и судебный перевод* zarówno dla juryslingwisty, jak i dla przeciętnego użytkownika języka rosyjskiego brzmiałaby tautologicznie. Wydaje się, że bardziej adekwatne byłoby tłumaczenie mniej dosłowne, lecz bardziej ścisłe z punktu widzenia zawartych w tytule terminów – *Перевод в сфере законодательства и судебных решений*.

Przekład tekstów specjalistycznych, w tym prawnych i prawniczych, nie może się odbywać, wbrew temu, co twierdzą tłumacze praktycy, bez solidnej bazy teoretycznej, zwłaszcza w sytuacjach spornych rozwiązań dotyczących tych samych kwestii. Tak dla przykładu niejednoznaczne wydaje się twierdzenie J. Pieńkosa odnoszące się do wykorzystania w przekładach tekstów prawnych odpowiedników funkcjonalnych:

W przekładzie tekstów prawnych poszukiwanie ekwiwalentów powinno prowadzić do wskazania odpowiedniego terminu, pojęcia albo instytucji w języku docelowym, których funkcja będzie taka sama lub podobna, jaką pełni ona w tekście źródłowym. Chodzi o tzw. ekwiwalent funkcjonalny (Pieńkos 1993: 111).

W tej sytuacji Trybunał Konstytucyjny RP, zgodnie ze wskazówką badacza, należałoby tłumaczyć jako *Конституционный Суд РФ*, co nie wydaje się dobrym rozwiązaniem w przekładzie pewnych typów tekstów. W innym artykule, poświęconym tłumaczeniu rosyjskich tekstów specjalistycznych na język polski (a dokładnie niektórych nazw własnych) czytamy, że nazwy banków typu *Внешторгбанк, Промстройбанк, Сбербанк* itp. należy na język polski tłumaczyć (!), w nawiasach podając transkrypcję nazwy rosyjskiej (Mazur-Mierzwa 2003: 212). Wydaje się, że tłumacz, który w tekście umowy przetłumaczyłby rosyjski *Сбербанк* jako *Bank Oszczędnościowy*, nie dostałby honorarium za wykonaną pracę. To tak, jakby przetłumaczyć nazwę polskiej firmy „Krzak” Sp. z o.o. w postaci ЗАО «Куст».

Brak spójnej bazy lingwistycznej i/lub przekładoznawczej można zaobserwować w większości rosyjskich podręczników z zakresu przekładu specjalistycznego. Na przykład w podręczniku do przekładu technicznego (Айзенкоп 1996) tylko w niektórych (nielicznych zresztą) rozdziałach omawia

się problemy tłumaczeniowe ściśle związane z tekstami technicznymi (są to m.in. problemy przekładu internacjonalizmów, akronimów, nazw własnych, specyfika zapisywania liczb, zwrotów matematycznych i in.). Cała reszta to angielsko-rosyjskie przekładoznawstwo porównawcze (nieodpowiedniości leksykalne i gramatyczne), przy czym niejasny pozostaje powód, dla którego w podręczniku tego typu znalazły się takie rozdziały jak „Przekład przysłów i frazeologizmów”, „Przekład gry słów” itp. W podręczniku W.W. Alimowa *Юридический перевод* specyfika tłumaczeniowa tekstów prawnych i prawniczych ogranicza się do pięciu problemów: terminologii, idiomów, właściwości stylistycznych tekstów prawnych i prawniczych, obecności zwrotów łacińskich oraz skrótów (Алимов 2004: 13–14). Owszem, w ramach podejścia strukturalno-gramatycznego, w dodatku ograniczonego do tej lub innej pary języków, takich problemów tłumaczeniowych można znaleźć o wiele więcej, ale przecież problem tkwi gdzie indziej: próby zastosowania owej specyfiki w innej parze językowej kończą się zazwyczaj niepowodzeniem. Na przykład ani w polskich, ani w rosyjskich tekstach ustawodawczych (w odróżnieniu od angielskich) skrótów nie używa się aż tak często, by sprawiały one istotny problem w czasie tłumaczenia.

W ramach zaproponowanego przeze mnie modelu przekładu tekstów specjalistycznych (zob. Синявская-Суйковска 2009), nazwijmy go tutaj modelem funkcjonalno-tekstowym, wyróżniam następujące zmienne: cel przekładu, typ tekstu oraz funkcje jednostek tekstowych. Niżej spróbuję pokazać praktyczne zastosowanie tego modelu na materiale tekstów prawnych i prawniczych. Postaram się odpowiedzieć na dwa zasadnicze pytania, pojawiające się w trakcie pracy z tekstami specjalistycznymi: jakie są problemy przekładu tekstów specjalistycznych i jak praktycznie należałoby je rozwiązać?

Problem: różnice formalne

Forma rosyjskiej i polskiej umowy jest nieco inna. Dotyczy to na przykład rozmieszczenia daty, która w umowie rosyjskiej umieszczana jest zazwyczaj osobno od reszty tekstu w prawym górnym rogu, a w polskiej zawiera się w nazwie (por. np. Umowa dzierżawy zawarta dnia 30 listopada w Warszawie pomiędzy...). To samo dotyczy również miejsca zawarcia umowy, por.

Договор купли-продажи

Г. _____ (место заключения договора) 00.00.00 (дата)
 _____, именуемое в дальнейшем «Продавец», в лице _____,
 действующего на основании _____, с одной стороны, и _____,
 именуемое в дальнейшем «Покупатель», в лице _____, действующего
 на основании _____, с другой стороны, заключили настоящий
 договор о следующем. (Кузнецова 2006: 29)

UMOWA SPRZEDAŻY

zawarta dnia _____ w _____ pomiędzy:
 Panem/ią _____, zam. w _____, legitymującym/cą się dowo-
 dem osobistym (seria i numer dowodu osobistego) _____

(lub)

_____ z siedzibą w _____, ul. _____, zarejestrowa-
 ną w _____ pod numerem _____, z zarządem w składzie:
 _____, z kapitałem zakładowym/akcyjnym w wysokości _____,
 NIP _____, reprezentowaną przez:

1. _____,

2. _____,

zwanym dalej: „Sprzedawcą”... (Umowa sprzedaży)

Jak widać, zasadniczo różni się sposób pisania całej preambuły, w związku z czym w różnych miejscach polskich i rosyjskich umów podaje się siedziby i rekwizyty bankowe stron: w tekście polskiej umowy są one zawarte w preambule, w rosyjskiej zaś w osobnym artykule na końcu dokumentu. Poza tym często poszczególnym klauzulom tradycyjnej umowy rosyjskiej nadaje się nazwy, podczas gdy w umowie polskiej w tym miejscu najczęściej stoi znak paragrafu z cyfrą arabską. Co więcej, zarówno w polskich, jak i w rosyjskich umowach nieobecna jest zwykle część deklaratywna, właściwa tego typu dokumentom angielskojęzycznym. Nie ma ona skutków prawnych i tworzy jedynie swoiste tło dla określonej transakcji. Opisuje się w niej cele umowy, przesłanki jej zawarcia, podkreśla się dodatkowe elementy czy fakty (Jopek-Bosiacka 2006: 98).

Jak należy tłumaczyć tego typu różnice? Czy dokument rosyjski tłumaczony na język polski ma wyglądać jak dokument polski (i odwrotnie)?

Zgodnie z zaproponowanym modelem przekładu w takich sytuacjach należy zwrócić się ku pierwszej zmiennej: celowi przekładu. W zasadzie przekładu dokumentów prawnych i prawniczych dokonuje się w trzech celach, które można określić jako informacyjny, dyrektywny oraz informacyjno-dyrektywny. Informacyjna funkcja tłumaczonego tekstu oznacza, że nie będzie on tekstem paralelnym i nie ma mocy prawnej oryginału. Najczęściej takich przekładów dokonuje się po to, by zapoznać odbiorców z ustawodawstwem tego czy innego państwa. Odpowiednio wygląd i forma dokumentu powinny zostać w przekładzie zachowane. Funkcja dyrektywna tłumaczonego tekstu oznacza, że ma on równoważną z oryginałem moc prawną. Najczęściej tego typu przekłady funkcjonują w państwach z dwoma i więcej językami państwowymi – bardziej szczegółowo na ten temat pisze B. Kielar (Kielar 2003). W takich przypadkach wygląd i forma dokumentu powinny odpowiadać tradycyjnemu wyglądowi i formie, które funkcjonują w języku przekładu¹. Funkcja informacyjno-dyrektywna oznacza, że dokument jednocześnie informuje o tym, że jest dokumentem tłumaczonym, i ma tę samą co oryginał moc prawną. Wygląd i forma oryginału, które należy zachować w przekładzie, pełnią w tym przypadku pierwszą z wymienionych funkcji przez „wskaźniki obcości” (Lewicki 2004), a są nimi wszystkie wymienione powyżej różnice. Zgodnie z powyższym część deklaratywna, przetłumaczona z angielskiego na rosyjski lub polski i wprowadzana odpowiednio wyrażeniami *поскольку* lub *zważywszy na to, że* (odpowiedniki *whereas*) będzie informować o początkowo (a czasami i pierwszorzędnie) angielskojęzycznym pochodzeniu oryginalnego tekstu.

Problem: niezgodność rosyjskiego i polskiego systemu terminologicznego

W rosyjskiej umowie dzierżawy mówi się o przekazaniu dzierżawcy przez wydzierżawiającego mienia *во временное владение либо пользование* (Кузнецова 2006: 29), podczas gdy w polskiej chodzi o oddanie *na czas oznaczony*

¹ Wydaje się, że w tych przypadkach nie wypada mówić o przekładzie sensu stricto, o czym świadczy m.in. brak określeń „tekst wyjściowy” i „tekst docelowy” przy pracy z takimi tekstami paralelnymi (Kielar 2003: 131). Por. dalej: „W taki oto paradoksalny sposób przez działanie, które przestaje być klasycznym tłumaczeniem, osiąga się cel założony przez ustawodawcę: wyrażenie i przekazanie tej samej dyrektywy adresatom żyjącym pod rządami różnych systemów prawnych i mówiących różnymi językami!” (Kielar 2003: 131).

lub *na czas nieoznaczony* przedmiotu dzierżawy *do używania z prawem pobierania pożytków* (Umowa sprzedaży). Widać z tego wyrażnie, że polski kodeks cywilny nie uwzględnia w tego typu umowach posiadania, mówi natomiast o używaniu. W jaki sposób należałoby tłumaczyć tekst rosyjski: za pomocą odpowiedników słownikowych (*владение* – *posiadanie*; *пользование* – *użytkowanie*) czy może trzeba by było zastąpić tę część umowy rosyjskiej odpowiednim fragmentem tekstu paralelnego, którym jest umowa polska?

W zależności od kary w kodeksie karnym FR wyróżnia się następujące przestępstwa: *преступления небольшой тяжести* (kara do dwóch lat pozbawienia wolności), *преступления средней тяжести* (do pięciu lat), *тяжкие преступления* (do dziesięciu lat) oraz *особо тяжкие преступления* (ponad dziesięć lat) (УК РФ, ст. 15). W kodeksie karnym RP przestępstwa dzieli się na zbrodnie (kara pozbawienia wolności powyżej pięciu lat) i występki (do pięciu lat pozbawienia wolności) (KK RP, art. 7). Każdy z polskich terminów, jak widać, obejmuje po dwa rosyjskie, przy czym wybór jednego z nich konsekwentnie prowadzi do wprowadzenia w błąd specjalisty, zapoznającego się z przekładem.

W takich przypadkach, uwzględniając początkowo pierwszą zmienną – cel przekładu, czyli warunki funkcjonowania tekstu w języku przekładu (przypuśćmy, że jest to typowa dla tego rodzaju tekstów funkcja informacyjno-dyrektywna dla umowy oraz informacyjna dla tekstu kodeksu), należy uwzględnić również drugą zmienną w zaproponowanym modelu przekładu tekstów specjalistycznych, a mianowicie typ tekstu. Kodeks, jako typ tekstu zależny kontekstowo, pozwala na bardziej wolne tłumaczenie terminologii, ponieważ znaczenia większości terminów są jasne z kontekstu. Nawet wprowadzony na krótko w błąd specjalista zrozumie prawie natychmiast, czym jest zbrodnia, a czym występki, kiedy przeczyta o długości kary. W związku z tym całkiem uzasadnione wydaje się w tym przypadku przetłumaczenie pierwszego terminu jako *тяжкое преступление*, drugiego zaś jako *менее тяжкое* (zresztą właśnie te odpowiedniki funkcjonują w tekście przekładu polskiego kodeksu na język rosyjski).

Podobnie wygląda sytuacja ze środkami karnymi. Wśród nich w polskim kodeksie karnym wyróżnia się m.in. takie specyficzne dla polskiego prawa karne środki jak *przepadek* i *nawiązka* (KK RP, art. 39). Znowu typ tekstu pozwala na hiperonimiczne tłumaczenie tych wyrazów jako *конфискация* oraz *денежная компенсация*, z różniejszym wyjaśnieniem, o jaką konfiskatę i rekompensatę chodzi dokładnie. W dostępnym w Internecie rosyjskim przekładzie polskiego kodeksu karnego tłumacz dodatkowo w nawiasach podaje terminy oryginalne (УК РФ, ст. 39).

Inaczej sytuacja wygląda w przypadku umowy, która jest typem tekstu niezależnym kontekstowo: terminów w niej najczęściej się nie rozszyfrowuje, ani nie wyjaśnia (mowa o tych ogólnoprawnych). W związku z tym niedopuszczalne są żadne strategie adaptacyjne, jeśli rzecz jasna nie chodzi o dyrektywną funkcję dokumentu. Poza tym w przypadku niezgodności co do interpretacji strona, która ułożyła umowę, zobowiązana jest do wyjaśnienia, co rozumiała przez *posiadanie* bądź *tyczasowe użytkowanie*.

Typ tekstu jako zmienna nakładająca pewne ograniczenia na przekład tego lub innego tekstu ma ogromne znaczenie również w tłumaczeniu terminów będących homonimami słów ogólnoliterackich. Tłumacz oczywiście powinien zdawać sobie sprawę z tego, że *zagrożenie* w tekście kodeksu karnego to nie tylko *угроза*, lecz również *наказание*, *санкция*, por. *член zagrożony карą* – *деяние, за которое предусматривается наказание*, *ротосник* – to również *пособник*, *skazanie* – to nie tylko *осуждение* (łatwe do zrozumienia, jeśli zna się czasownik *skazać*), lecz również *судимость* (już nie tak klarowne)², a *dolegliwość* nie ma nic wspólnego z chorobą (tu: *строгость*).

Problem: różnice w konstrukcjach składniowych i utartych

W umowach polskich i rosyjskich przeważa język zobowiązań, nie zaś imperatywów, czyli strony dobrowolnie zobowiązują się do zrobienia czegoś. Niemniej w umowach rosyjskich często spotyka się formę *обязан*. I nie jest to już dobrowolne zobowiązanie, raczej pośredni imperatyw. O większej imperatywności rosyjskich umów świadczy również częste użycie czasowników modalnych typu *должен*, por. *Сторона, которая не исполняет своего обязательства, должна известить другую сторону о препятствии и его влиянии на исполнение обязательств по договору*. W umowach polskich bezpośrednie odpowiedniki tych rosyjskich czasowników – czasowniki modalne *musi*, *powinien* – nie występują. Ponadto, jak wynika z analizy paralelnych tekstów umów w języku polskim i rosyjskim, w miejscach, gdzie w umowie rosyjskiej jest imperatyw, w języku polskim często pojawia się czas przyszły, co dodatkowo świadczy o mniejszej imperatywności polskich umów. Co począć z tego rodzaju różnicami?

W zaproponowanym przeze mnie modelu przekładu trzecią zmienną jest funkcja jednostek tekstowych, które wyróżnia się na podstawie wyodrębnionych wcześniej kategorii tekstowych. To właśnie one leżą u podstaw dyferen-

² Słownik (Zobek 2008) rejestruje tylko „nieklarowny” odpowiednik *судимость*.

cjacji typów tekstów oraz, będąc uniwersalnymi dla różnych typów tekstów, w swojej realizacji językowej odzwierciedlają narodową specyfikę pewnego typu tekstu oraz odpowiadają za jego poprawność gramatyczną i stylistyczną, które koniecznie należy zachowywać w dowolnym przekładzie. W tym przypadku mamy do czynienia z kategorią imperatywności, która różnie jest realizowana w językach polskim i rosyjskim. Zgodnie z powyższym strategią przekładu w takich przypadkach powinna być adaptacja, czyli wykorzystanie gramatycznych (stylistycznych) wariantów realizacji danej kategorii w języku przekładu. A zatem przekłady zdań z umowy w języku rosyjskim na język polski mogłyby wyglądać następująco:

Подрядчик обязуется выполнять обязательства, вытекающие из Договора, со всей старательностью и принимая во внимание профессиональный род своей деятельности. – Zleceniobiorca wykonywać będzie zobowiązania wynikające z Umowy z najwyższą starannością, z uwzględnieniem profesjonalnego charakteru swojej działalności.

Albo na przykład: *Сторона, которая не исполняет своих обязательств, должна известить другую сторону о препятствии и его влиянии на исполнение обязательств. – Strona, która nie wywiązuje się ze swoich zobowiązań, ma obowiązek poinformowania drugiej strony o przeszkodzie i jej wpływie na wywiązanie się z zobowiązań.*

Brak wiedzy w zakresie realizacji oraz narodowej specyfiki kategorii tekstowych w odpowiedniej parze językowej może powodować błędy w przekładzie, por. przekład niektórych polskich konstrukcji z kodeksu karnego na język rosyjski:

- *jeżeli ustawa nie stanowi inaczej* (KK RP, art. 43) – **если закон не предусматривает иное* (UK RP, st. 43), *вместо: если законом не предусматривается иное;*
- *jeżeli czyni zabronionego tylko usiłowano dokonać* (KK RP, art. 22) – **если запрещенное деяние только пытались совершить* (UK RP, ст. 22), *вместо: если имело место только покушение на совершение запрещенного деяния;*
- *z chwilą uprawomocnienia się wyroku* (KK RP, art. 44 § 8) – **с момента вынесения правомочного приговора* (UK RP, ст. 44 § 8), *вместо: с момента вступления приговора в законную силу.*

Analogicznych (adaptacyjnych) strategii powinno się używać również wtedy, kiedy w języku przekładu nie ma odpowiedniego terminu (wyrażenia, konstrukcji składniowej), a odpowiednik słownikowy jest „ciężki” lub brzmi jednoznacznie obco. Na przykład w słowniku (Zobek 2008) jako odpowiednik polskiego rzeczownika *sprawstwo* występuje *исполнительство*

(*преступления*), prawie nigdy nieużywane w rosyjskim dyskursie prawnym i prawniczym. W przekładzie kodeksu karnego RP na język rosyjski tłumacz w pierwszym przypadku słusznie skorzystał z typowo rosyjskiej konstrukcji utartej, w drugim zaś użył typowo rosyjskiej konstrukcji składniowej, por.

- *odpowiada za sprawstwo* (KK RP, art. 18) – *ответственности подлежит* (УК РП, ст. 18);
- *w granicach zagrożenia przewidzianego za sprawstwo* (KK RP, art. 19) – *в пределах санкции, предусмотренной за данное преступление* (УК РП, ст. 19).

Spróbowałam zaprezentować mechanizm analizy i przekładu niektórych problemowych miejsc tekstów prawnych i prawniczych w ramach zaproponowanego wcześniej modelu przekładu z uwzględnieniem takich jego zmiennych jak cel przekładu, typ tekstu oraz funkcje kategorii tekstowych. Przeprowadzona analiza potwierdza tezę głoszoną przez przedstawicieli teorii *scopos*: ekwiwalencja nigdy nie jest czymś raz na zawsze ustalonym, szczególnie w przekładach tekstów prawnych i prawniczych.

Literatura

- Айзенкоп, С.М., Багдасарова, Л.В., Васина, Н.С., Глущенко, И.Н., 1996, *Учебное пособие по техническому переводу*, Ростов н/Д.
- Алимов, В.В., 2004, *Юридический перевод: практический курс. Английский язык*. Москва.
- Кузнецова, Г.А., Пустозерова, В.М., Усманова, Н.Р., 2006, *Справочник по договорам. Образцы. Комментарии*, Москва.
- Мушнина, М.М., 2004, „О правовой лингвистике в Германии и Австрии”, [w:] *Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права*, Голев Н.Д. (ред.), Барнаул, с. 19–33.
- Синявская-Суйковская, Т.В., 2009, „Цель перевода, тип текста и текстовые категории как основные переменные модели перевода” [w:] *Вестник Томского государственного университета*, Томск, № 4, с. 38–46.
- УК РП, Уголовный кодекс Республики Польша, <http://law.edu.ru/norm/> (dostęp: 20 kwietnia 2010 r.).
- УК РФ, Уголовный кодекс Российской Федерации, <http://uk.pravozashita.ru> (dostęp: 20 kwietnia 2010 r.).
- Jopek-Bosiacka, A., 2006, *Przekład prawny i sądowy*, Warszawa.

- Kielar, B., 2003, „TS w układzie międzynarodowej komunikacji zawodowej (na przykładzie tłumaczenia tekstów prawnych)”, [w:] *Języki specjalistyczne 3. Lingwistyczna identyfikacja tekstów specjalistycznych*, B. Kielar, S. Grucza (red.), Warszawa, s. 121–133.
- KK RP, Kodeks Karny Rzeczypospolitej Polskiej, <http://karne.pl/karny.html> (dostęp: 20 kwietnia 2010 r.).
- Lewicki, R., 2004, *Obcość w odbiorze przekładu*, Lublin.
- Mazur-Mierzwa, L., 2003, „Z problematyki tłumaczenia rosyjskich tekstów specjalistycznych na język polski”, [w:] *Języki specjalistyczne. Zagadnienia dydaktyki i przekładu*, Katowice, s. 207–214.
- Pieńkos, J., 1993, *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie. Aspekty lingwistyczne i pozalingwistyczne*, Warszawa.
- Umowa sprzedaży, www.4budowlani.pl/index.php?pokaz=pisma&download=1&id_pisma=107&pack=1&pack=1&dir=teksty/wzory_dokumentow&file=Umowa%20sprzedazy%20nr2.rtf&table=wzory_pism_pisma (dostęp: 20 kwietnia 2010 r.).
- Zobek, T., 2008, *Słownik terminologii prawniczej polsko-rosyjski*, Warszawa.

The application of the text-functional model to translation of texts for special purposes (with reference to Russian and Polish legal texts translation)

Summary

In the present paper the author represents a practice-oriented framework for legal translation, referred to herein as the text-functional model, and its implications for translators and their decision-making process. The model consists of such variables as the purpose (function) of translation, text type and functions of textual elements (both established on the basis of textual categories). What differs the proposed model from the scopos theory are text types and text categories as main variables of the model.

The text type – as the essential determinant of translator’s choices – has been present in the theory of translation for decades. Nevertheless, it has constantly been connected with language functions, and not with textual ones. The author suggests the textual approach within the framework of text linguistics that concerns textual – and not linguistic – criteria in the theory of translation. Text categories can perform the role of such criteria. As the author states, they allow to distinguish different types of texts, especially in terms of distinguishing texts for special purposes and contrasting them with literary and journalistic texts.

Thus, in case of the choice between the source or the target culture layout of the document, the translator should take into account the first variable of the model. In

general, three main purposes of legal translation can be distinguished: informative, directive and informative-directive. Hence, the contract while fulfilling the informative function should retain the source language document layout. In case of drafting, a different decision should be made: the layout of the document should be target language- and culture-oriented. In the remainder of the article the analysis of other variables shall be performed in the similar manner.

